

AYŞE HÜMEYRA ÖKTEN KIZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ REHBERİM GAZETESİ

KEZİBAN YALÇINKAYA
PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE REHBER ÖĞRETMEN

SİBER ZORBALIK

OCAK 2024

Bir kişi ya da grup tarafından, kendini kolayca savunamayan birine karşı aralıksız olarak veya zaman içinde elektronik iletişim türleri kullanılarak yapılan kasıtlı ve saldırgan hareket olarak tanımlanmaktadır. Bir “siber zorba” bir başka kişiye duygusal zarar vermek için elektronik araçlar kullanan kişidir.

BİLİŞİM SUÇLARI

Bilişim Suçlarının Cezaları

- ▶ Türk Ceza Kanunu’nda “bilişim suçları” başlığı altında düzenlenmiş olan bilişim suçlarına farklı cezalar öngörülmüş ve bazı suç tipleri içinse ağırlaştırıcı sebepler eklenmiştir.
- ▶ Bilişim alanında işlenen suçlar için öngörülen cezalar
  - ▶ 1 yıla kadar hapis ile
  - ▶ 8 yıla kadar hapis cezası arasında belirlenmiştir.

SİBER ZORBALIK NEDİR?

Bir kişi ya da grup tarafından, kendini kolayca savunamayan birine karşı aralıksız olarak veya zaman içinde elektronik iletişim türleri kullanılarak yapılan kasıtlı ve saldırgan hareket olarak tanımlanmaktadır. Bir "siber zorba" bir başka kişiye duygusal zarar vermek için elektronik araçlar kullanan kişidir.

Siber zorbalığın en sık görüldüğü platformlar:

- Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, WhatsApp... gibi popüler sosyal ağlar,
- Doğrudan cihazlar aracılığıyla gönderilen kısa mesajlar (SMS), resim veya videolar...
- E-mail sağlayıcıları, uygulamalar veya sosyal ağların sunduğu anlık mesajlaşma özellikleri
Sohbet odaları ve e-postalar...

SİBER ZORBALIK ÇEŞİTLERİ

- İFŞA**: Kurbanın sosyal medya hesaplarının ele geçirilerek komik gösterilmesi veya saygınlığını yitirmesine neden olacak eylemlerin gerçekleştirilmesi şeklinde açığa çıkar. İnternette paylaşılan bilgileri silmek ve tamamen yok etmek neredeyse imkansız olduğundan, bu yöntem kurbanının dijital saygınlığına kalıcı zararlar verebilir.
- Bir başkası gibi davranmak**: Üretimi daha fazla otomatikleştirmek için elektronik ve bilişim teknolojilerinin kullanımına dayanmaktadır.
- Suçlama**: Suçlama yoluyla; biri veya birileri, çocuğunuzun dijital saygınlığını ve arkadaş ilişkilerini zedelemek için onu küçük düşürecek paylaşımlar yapabilirler. Genellikle bu saldırılar kişiseldir ve mağdurda öfke yaratır.
- Trolleme**: Trollüğün ne olduğuna artık hepimiz aşınayız ama evet; trollük de kişinin üzerinde suçlama ve cevap vermesi için baskı kurulduğunda bir siber zorbalık eylemidir.
- Hilecilik ve Şantaj**: Hileciler çocukların güvenini kazanarak, onların yüz kızartıcı bilgilerini ve sırlarını öğrenirler. Sonra bu sıraları internet üzerinde herkesin görebileceği şekilde paylaşırlar. Hileciler bazen elde ettikleri bilgileri şantaj yapmak için de kullanırlar. Bu kişiler çocuğunuzun yakın çevresinden olabileceği gibi, tanımadığı biri de olabilir.

Siber Zorbalık Mağduru Çocuklarda

Görülen Belirtiler

Siber zorbalığa maruz kalan çocuklarda **utangaçlık duygusu** veya **bilgisayarın, telefonun kullanılmasının yasaklanacağı düşüncesiyle** karşılaştıkları sorunları ailesinden ve öğretmenlerinden gizleyebilirler. Siber zorbalık belirtileri çeşitlilik göstermekle birlikte, zorbalık mağduru çocuk ve gençlerde genelde şu belirtiler baş gösterir:

 İnternet veya mobil cihazları kullandıktan sonra duygusal olarak öfkelenmek

 Dijital yaşamı hakkında aşırı korumacı davranışlar

 Aile üyelerinden, arkadaşlar ve genel rutin aktivitelerden uzaklaşmak

 Okul ve grup toplantılarından uzaklaşmak, kaçınmak

 Ders performansı ve akademik başarının düşmesi

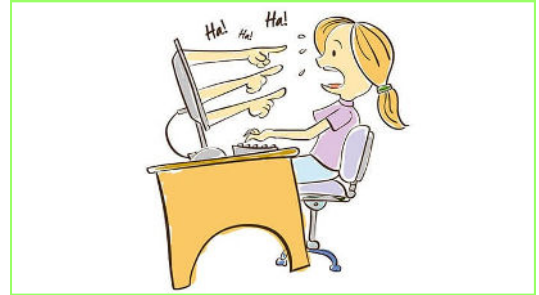
 Evde sürekli kızgın, öfkeli ve te-dirgin davranışlar sergilemek

 Ruh halinde, davranışlarında, uyku ve iştah düzeninde sürekli de-ğişimler

 Alışılmışın dışında; bilgisayar ve telefon gibi cihazları kullanmayı bırakmak ya da uzaklaşmaya çalışmak

 Anlık ileti, mesaj ya da e-posta geldiğinde gergin ve aceleci davranmak

 Bilgisayar ve telefon kullanımına ilişkin tartışmalardan kaçınmak

ÇOCUKLARIMIZI SİBER ZORBALIKTAN NASIL KORURUZ?

1. Çocuklarınızla Konuşun

Çocuklar siber zorbalık mağduru olduğunda aileleri veya öğretmenleriyle konuşma konusunda çekimser tavırlar sergilerler. Olan biteni anlattıklarında, internet ve teknoloji kullanım özgürlüklerinin kısıtlanacağını düşünürler. Burada iş size düşüyor. Çocuklarımızla siber zorbalık hakkında konuşmalı, bunun yaygın ve herkesin başına gelebileceği bir şey olduğundan bahsetmelisiniz.

2. Güvenliği Sağlayın, Öğretin, Takip Edin

Çocuklarınızı internet ve teknolojinin faydalı kullanımı hakkında daima yönlendirin. Onları, teknolojinin yararları ve zararları hakkında bilgilendirin. İnternetin güvenli kullanımına ilişkin temellerden bahsedip ve dijital dünyadaki hareketlerini takip edin.

3. Dış Dünyada da Takipçisi Olun

Çocuğunuzun yalnızca online kullanım alışkanlıklarını takip etmekle yetinmeyin; okul ve öğretmenleriyle sürekli iletişim halinde olun. Veli toplantılarına katılın ve öğretmenlerin gözlemlerini sorun.

4. Paylaşımlarını Mercek Altına Alın

Çocuğunuzun sosyal medyada yaptığı paylaşımları takip edin. Bu paylaşımlar size çocuğunuzun sorunları ve iç dünyası hakkında fikirler verebilir.

Mesajların ve paylaşımların ardında başka bir anlam olup olmadığını düşünün. Çocuğunuz istemese bile, kişisel profilinizle daima çocuğunuzla irtibat halinde olun. Arkadaş listesinde yer alın ve sadık takipçisi olun.

Bu ayrıcalığınızı suistimal etmeyin. Çocuğunuz hakkında yorum ve paylaşım yapmayın. Aynı şekilde onun paylaşımlarını da yorumlamayın. Hayalet takipçi olun ve görünmez olmanın avantajını kullanın.

6. Teknoloji ve İnternet Erişimini Sınırlandırın!

Belirli bir yaşa kadar çocukların **sınırsız** teknoloji ve internet kullanımının önüne geçilmelidir.

Dikkat! Çocuğunuza teknolojiyi tamamen yasaklamayın: Yalnızca sınır getirin!

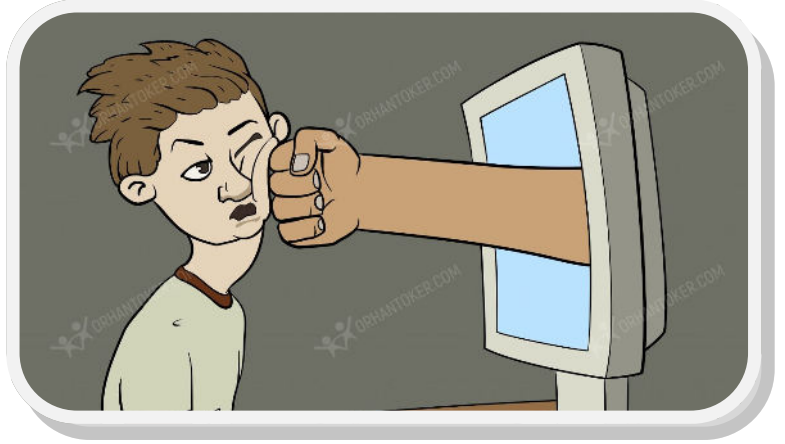

Peki, Ya Çocuğunuz Siber Zorba ise?

Madalyonun diğeri yüzüne bakmayı unutmayalım: Çocuğunuzun bir siber zorba olabilir! Çocuğunuzun kötü davranışlarda bulunduğı öğrenmek her **ebeveyn** için üzücüdür. Ancak böyle bir sorun varsa sorundan kaçmak ve kendiliğinden düzelmesini beklemek yerine harekete geçmelisiniz.

ÖNEMLİ: Çocuğunuzun ekran süresini faydalı geçirmesini sağlamak için yaşına uygun ve pratik fayda sunan uygulamaları tercih edin.

ÇOCUĞUM SİBER ZORBA İSE NE YAPACAĞIM?

Çocuğunuzun bir siber zorbalık girişimine bulunduğunda çözüm için atabileceğiniz ilk adım, onunla samimi bir konuşma yapmak olmalıdır. Nutuk çekmeyin; basit bir dille, zararsız gibi görünen şakaların karşı taraf üzerinde bırakabileceğı etkileri açıklayın. Yaptığı eylemlerin neden kötücül olduğundan ve tekrarlamaması gerektiğinden bahsedin.

Kafanızda neler olduğunu biliyoruz. Siber zorbalık yapan bir çocuğunuzun ilacının **teknoloji kullanımının sınırlandırılması** veya **tamamen yasaklanması** gerektiğini düşünüyorsunuz: Hayır.

Siber zorbalık sadece teknoloji sınırlandırmasına başvurularak aşılabilecek bir problem değildir. Sorunun kaynağı öğrenilmeli, çocuğunuzun öğretmenleri ve okul rehberlik servisi ile istişare edilmelidir.

Elbette, çocuğunuzun siber zorbalıktan korumak için yapabilecekleriniz sadece yukarıda paylaştıklarımızdan ibaret değil. Her şeyden önemlisi, çocuklarınızın dijital dünyanın faydalarını ve zararlarını kavraması için örnek almak isteyeceğı davranışlar sergilemelisiniz.

İnternet çağında yaşadığımız müddetçe siber zorbalıkların son bulmayacağı kesin. En azından siz kendinize düşeni yaparak onu potansiyel tehlikelerden koruyabilirsiniz.

BİLİŞİM SUÇLARI

Kişilerin Huzur ve Sükutunu Bozma (TCK m. 123)

“Sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.”
Sosyal medya üzerinden kişinin sürekli rahatsız edilmesi, cihazını kullanamayacak şekilde bildirim ve mesaj maruz bırakılması suretiyle kişilerin huzur ve sükûtunu bozma suçunun işlenmesi mümkündür.

Hakaret (TCK m. 125)

“Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir. Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur.

Hakaret suçunun;

- Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı,
- Dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı,
- Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle, İşlenmesi halinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.

Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

Tehdit (TCK m. 106)

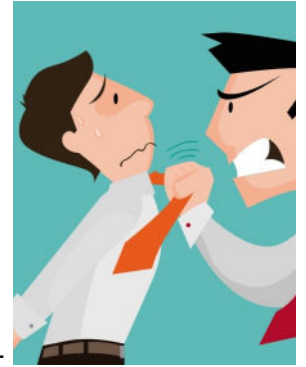
“Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

Tehdidin;

- Silahla,
- Kişinin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,
- Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak, İşlenmesi halinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Tehdit amacıyla kasten öldürme, kasten yaralama veya malvarlığına zarar verme suçunun işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ceza verilir.”

Instagram, Twitter, Youtube ve benzeri sosyal medya hesaplarından kişilerin tanıdığı veya tanımadığı kişilere karşı tehdit suçu işlenmesi de yaygın bir suç tipi olarak günümüzde görülmektedir.

Şantaj (TCK m. 107)

“Hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağından veya yapmayacağından bahisle, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine veya başkasına yarar sağlamak maksadıyla bir kişinin şeref veya saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususların açıklanacağı veya isnat edileceği tehdidinde bulunulması halinde de birinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.”

Şantaj suçu, sosyal medya suçları arasında en tehlikeli olanlardan biridir. Zira kişinin hayatını zindan haline getirebilir. Bu nedenle derhal suç duyurusunda bulunulmalı ve gerekli hukuki süreç başlatılmalıdır.

İntihara Yönlendirme (TCK m. 84)

“Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar.”

Bir başkasının intiharına yol açacak şekilde kişiyi azmettiren ve teşvik eden kişiye ceza verilmesini öngören intihara yönlendirme suçu sosyal medya hesapları üzerinden bir kişinin kendi hesabı üzerinden bir başkasının hesabına yazılı, sesli, görüntülü veri göndermesi suretiyle işlenebilecek bir suç tipidir. İntihara yönlendirme suçu Instagram, Twitter, Youtube gibi sosyal medya hesapları üzerinden direkt mesaj gönderme yoluyla işlenebileceği gibi bir kişiyi hedef alan bir paylaşım yapılması yoluyla da işlenebilir.

Çocukların Cinsel İstismarı (TCK m. 103)

“Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması halinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması halinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması halinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikayetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden;

- On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
- Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar,

